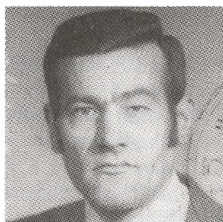

IN MEMORIAM

Csoltkó Lajos 1937–1989

A kolozsvári házsongárdi temetőben azon a szomorú, borongós márciusi napon lehajtott fejjel, könnyes szemmel hallgatták barátai, kutatótársai Bagaméri Bélának, a Kolozsvári Amatőr Barlangászokör elnökének szívet szorongató gyászbeszédét. Sokak számára a koporsó előtti állva is oly hihetetlennek tűnt, hogy a hűséges kutatótárs, a baráti tanítómaster, az állandó újító már nem gyűjtja meg soha többé a karbidlámpáját.

Csoltkó Lajos iparos szülők gyermekeként 1937. november 25-én, Kolozsváron született. Az ötvenes évek végén a munkahelyén alakult turista szakosztállyal hétvégeken rendszeresen járja a természetet, s túráik során meglátogat barlangokat is. Így nem csodálható, hogy ott találjuk az 1966-ban megalakult „Kolozsvári Amatőr Barlangkutatók Körében”, mint vezetőségi tagot. E pillanattól kezdve a barlangok titokzatos, rejtelmes földalatti világának örök szerelmese, fáradszomó kutatója. Nem elégszik meg azzal, hogy minden évben a kolozsváriak „nagy” kutatótáborának szervezője, résztvevője, hanem újabb és újabb kis létszámú kutatótáborokat is toboroz. Ezek keretében a Jád völgyében és Biharrósa környékén több barlangot is feltár. De ott láthatjuk a fagyos Fehér Köveknél, a kristálytisza vízü Virfurás-barlangban, a montmilch képződményeiről nevezetes Balogh Emő-barlangban, Pobráz-zsomboly feltárásánál. A Bihar-hegység és a Királyerdő legeldugottabb részei is ismerősként köszönnek vissza neki.

Több napos földalatti expedíciókon vesz részt a Szelek barlangjában. Ötvenévesen, betegségével dacolva, fiatalokat megszégyenítő módon a barlangok bontásánál nem adja ki a csákányt a kezéből, újabb és újabb bontóeszközt

gondol ki és valósít meg. Újain mindig ott voltak vele a fényképezőgépei, és bámulatosan szép vetített képeivel szerzett újabb és újabb híveket a barlangkutatásnak. A fiatal kutatók mindig nagy lelkesedéssel vettek részt „Laji tata” túráin, kutatásain. Cserébe a körülötte kialakult szeretetért szívesen oktatta, tanította társait.

Váratlanul ragadta el közülünk a halál, életének 51. évében, 1989. március 16-án. Beteg szíve nem kegyelmezett neki.

Mi, magyarországi kutatók is sokan barlangásztunk, táboroztunk Laji tatával. Távozása körünkben nagy ürt és fájdalmat jelent.

Bagaméri Béla gyászbeszéde alapján
Adamkó Péter

BARTA JÓZSEF 1947–1989

Középiskolás kisdíakként, mint a Petőfi Gimnázium tanulója, az 1960-as évek elején lett Barta Öcsi a Vörös Meteor Barlangkutató Szakosztály Petőfi csoportjának tagja, és éveken át lelkesen járta a barlangokat, vett részt a barlangkutató munkákban, meg barlangi mentésekben is. Utóbb a vízi sportok, a hegymászás meg a sielés elvonták ugyan tőlnök, de sohasem lett hűtlen a barlangokhoz, és baráti kapcsolata sem szűnt meg a barlangkutatókkal. Mint a sielők mentőszolgálatának vezetője is szorosan együttműködött barlangi mentőszolgálatainkkal.

1988 végén egy hegymászó expedíció tagjaként Dél-Amerikába repült. Argentína déli részén, Chile határán, az Andok hegyvonulatában hajtottak végre csúcsmászásokat. Ennek során, 1989 egy januári napján, a Fitz Roy csoport Aguillet Poincenot csúcának megmászása közben egy 800 méteres sziklafal felső pereméről Barta József a mélységbe zuhant. Holttestét csak napokkal később találta meg egy katonai helikopter, és az tudta lehozni az Andok csúcsai közül. Az argentinai Rio Gallegosban temették el.

Akik ismertük és szerettük Barta Öcsit, megőrizzük emléket!
Dr. Dénes György

KARSZTOS „LEGEK” MAGYARORSZÁGON A Karszt és Barlang szerkesztőségének pályázati felhívása

Hazánk karsztjainak és barlangjainak jobb megismerésére, valamint lapunk olvasótáborával való kapcsolataink szorosabbá lözése érdekében

pályázati hirdetésünk

a legnagyobb méretű felszíni és felszín alatti karsztos képződmények adatainak összegyűjtésére. A következő kérdésekre várunk válaszokat egyénektől vagy csoportoktól:

1. BARLANGOK

- 1.1 Melyik a legnagyobb barlangterem hazánkban? (A barlang és terem neve, legnagyobb hosszúsága, szélessége, magassága; kőbirtalom.) Dicséretes lenne közzétani bontásban: mészkőben, dolomitban, márgában, homokkőben, bazaltban.
- 1.2 Melyik a legnagyobb méretű nyitott barlangszáj? (A barlang neve, a száda szélessége, magassága).
- 1.3 Melyik a legnagyobb egytagú barlangakna (zsomboly)? (Neve, hol található, mélysége, átmérője fent és lent).

- 1.4 Hol található a leghosszabb vízszintes kúszójárat? (A barlang és a kuszoda neve, hosszúsága, szélessége, átlagos (minimális) magassága.)
- 1.5 Hol található a leghosszabb egyenes (végiglátható) barlangfolyosó? (Barlang, felmért hossz.)

2. BARLANGI KÉPZŐDMÉNYEK

- 2.1 Melyik a legnagyobb sztalagmit barlangjainkban? (A barlang és képződmény neve, méretei: magasság, átmérő a talpánál, esetleg hozzátéveleges köbtartalom.)
- 2.2 Melyik a leghosszabb sztalakit? (A barlang, és – ha van – a képződmény neve, teljes hossza a mennyezettől, átmérője és egyéb kiegészítő megjegyzések.)
- 2.3 Hol található a leghosszabb szálmacseppkő (makaroni-cseppkő)? (A barlang neve, a képződmény hossza.)
- 2.4 Melyik barlangunkban található a legnagyobb zászló, drapéria vagy függöny formájú kalcitképződmény? (A barlang és képződmény neve, méretek.)
- 2.5 Hol található a legnagyobb barlangi mésztufagát? (A barlang és a képződmény neve, méretei.)
- 2.6 A leghosszabb (legnagyobb) heliklit? (Pontos leírás.)
- 2.7 A legnagyobb gipszvírág? (Pontos leírása.)
- 2.8 Hol található a legkülönösebb barlangi kalcit, aragonit képződmény? (A barlang neve, a képződmény pontos leírása, fényképe.)

3. FELSZÍNI KARSZTJELENSÉGEK

- 3.1 Hol található hazánkban a legnagyobb tóbör (töbrök)? (Földrajzi helymeghatározás, a dolina átmérője, mélysége, negatív térfogata.)
- 3.2 Ugyanez a kérdés uvaláról.
- 3.3 Melyik a legnagyobb polje hazánkban? (Neve, fekvése, méretei, esetleg genetikája.)
- 3.4 Melyik a legnagyobb összefüggő karmező? (Hol található, kiterjedése.)
- 3.5 Hazánkban melyik a legnagyobb nyílású sziklakapu, köhíd, felszakadt barlangjárat hídszerű természetes maradványa? (Neve, földrajzi helymeghatározása, a kapu külső és belső méretei.) Fénykép kívánatos.
- 3.6 Hol található hazánkban a legnagyobb magányosan álló mészkő vagy dolomit sziklatorony, kőbérc, sasbérc? (Lehetőleg méretadatokkal.)
- 3.7 Hol található Magyarországon karbonátos kőzetből álló kőgomba, ingókö? (Lehetőleg méretekkel.)

4. KARSZTHIDROLÓGIA

- 4.1 Melyik a legnagyobb vízhozamú karsztforrás hazánkban? (Név, földrajzi fekvés, vízhozam adatok.)
- 4.2 Melyik a legmelegebb és a leghidegebb vízi karsztforrás? (Az előző adatok, hőfokkal kiegészítve.)
- 4.3 Hazánkban melyik a legnagyobb intermittáló forrás? (Minimum-maximum vízhozam, a két kitérés közötti legkisebb és legnagyobb időtartam, ill. egy-egy kitérés leghosszabb időtartama.)
- 4.4 Melyik a legnagyobb, barlangban fakadó forrásunk? (A barlang neve, hol található benne a forrás, vízhozama.)
- 4.5 Melyik a legnagyobb vízhozamú, ill. leghosszabb felszíni futású búvópatak? (A szükséges adatokkal.)
- 4.6 Melyik a leghosszabb földalatti patak (folyó)? (Hossza légvonalban a víznyelőtől a forrásig; ha ismert barlangjáratban halad, annak adatai.)

- 4.7 Melyik a legnagyobb természetes barlangi tó? (Hol található, felszíni kiterjedése, mélysége, vízmennyisége.)
- 4.8 Melyik a leghosszabb és a legmélyebb átúszott szifon? (A barlang neve, a szifon helye, ki és mikor úszta át először.)
- 4.9 Hol mérték barlangban a legnagyobb vízszintingadozást? (A barlang neve, időpontok, változás mértéke; írásos dokumentáció.)

5. EGYÉB BARLANGI ÉRDEKESSEGEK

- 5.1 Melyik a leghidegebb és legmelegebb barlangunk, a barlangi szakaszt figyelembevéve? (A barlang neve, a mért hőmérsékletek, az adatok forrása.)
- 5.2 Melyik barlangunk, ill. valamely barlangág a legszéndioxidosabb? (A barlang ill. barlangszakasz neve, széndioxid-tartalom, az adatok forrása.)
- 5.3 Melyik a legtöbb denevérnek szállást adó barlangunk? (A barlang neve és lehetőleg számadatok a denevérekről.)
- 5.4 Melyik barlangunk faunája a leggazdagabb? (A barlangban élő, ill. odalátogató fajok számával.)
- 5.5 Melyik barlangból kerültek elő a legrégebbi emberi emlékek (régészeti leletek), ill. emberi csontmaradványok? (A barlang neve, a leletek neve és kora, megtalálójai.)
- 5.6 Melyik barlangról adták ki a legrégebbi barlangi képeslapot? a) a történelmi Magyarország területén, b) a mai országterületen. (A barlang neve, a kiadás időpontja, a kiadó neve.)

6. BARLANGÁSZ CSÜCSTELJESÍTMÉNYEK, TRAGÉDIÁK

- 6.1 Melyik volt az eddigi leghosszabb időtartamú földalatti expedíció? (A csoport neve, mely barlangban, mikortól meddig?)
- 6.2 A leghosszabb idejű egyszemélyes tartózkodás barlangban? (Ki, hol, mikor – kezdő és végző időponttal.)
- 6.3 Hol és mikor történt a legnagyobb mélységű és legnagyobb távolságú merülés vízzel kitöltött barlangjáratban, ki hajította végre? (A búvárvállalkozás főbb adataival.)
- 6.4 A magyar barlangkutatás történetében mikor és hol történt a legsúlyosabb, több áldozattal járó barlangi baleset?

Pályázati feltételek:

A pályázaton bárki részt vehet egyénileg vagy csoportosan, akárcsak egyetlen kérdés megválaszolásával is. A pályázatok a főszerkesztő címére küldendők meg (Balázs Dénes, 2030 Érd, Sárd utca 45.). Határidő: 1992. szeptember 30.

A pályázónak közölnie kell, hogy adatai honnan származnak. Ha szakirodalomból, csoportjelentésből stb. vette az adatokat, hivatkozni kell a forrásműre. Ha saját helyszíni vizsgálatokat végzett, mellékelnie kell a felmérés számítási adatait. A beérkező anyagokat felkért szakértők bírálják el, és az összesített eredményt a pályázók neveinek feltüntetésével a Karszt és Barlang soron következő számában közöljük. A sikeres pályázók értékes könyvjutalomban részesülnek. A „barlangi rekordokat” a szerkesztőség továbbra is nyilvántartja, és az újabb bejelentésekkel folyamatosan kiegészíti, esetenként közzéteszi.

Ezúton is kérjük a barlangok kezelőit, a nemzeti parkok illetékes dolgozóit, hogy az adatgyűjtés, felmérés céljából jelentkező barlangkutatókat segítsék munkájukban. Köszönjük szíves megértésüket.

**A KARSZT ÉS BARLANG
Szerkesztősége**